

RIBARSTVO REPUBLIKE HRVATSKE U GODINI 2003.

I. Jahutka, A. Mišura, Z. Homen

Sažetak

U ovom su radu obrađeni i sažeti svi relevantni podaci o ribarstvu u Republici Hrvatskoj. To znači da su obrađeni podaci o slatkovodnom ribarstvu (uzgoj slatkovodne ribe i drugih vodenih organizama, gospodarski i rekreacijsko–šport-ski ribolov), morskom ribarstvu (marikultura, gospodarski ribolov, mali ribolov i prerada riba), uvozu i izvozu riba i ribljih proizvoda te o novčanim poticajima u ribarstvu. Uzgoj slatkovodne ribe u godini 2003. obilježen je smanjenjem proizvodnje s obzirom na prethodnih pet godina. I dalje šaran je najdominantnija riba u uzgoju slatkovodne ribe, ali se njegov udio smanjuje iz godine u godinu, dok se udio proizvedene pastrve povećava. Uz smanjenje proizvodnje, smanjene su i ukupne i proizvodne površine na kojima se obavlja uzgoj, te su proizvodne površine najmanje u desetogodišnjem razdoblju i iznose 6.281,97 ha. U godini 2003. smanjen je i potrošak hrane, dok je potrošak gnojiva i vapna povećan, odnosno najveći je u desetogodišnjem razdoblju. Takav povećan i potrošak gnojiva i vapna uvjetovan je nepovoljnim klimatskim uvjetima tijekom ljeta.

U godini 2003. nešto je bolja situacija u uzgoju morske ribe (marikulture) nego u uzgoju slatkovodne ribe. Dosegnuta proizvodnja bijele ribe ne mijenja se već nekoliko godina i iznosi 2.510 tona, a i uzgoj kamenica stagnira, dok se uzgoj dagnji u nekoliko posljednjih godina povećava kao i uzgoj tuna. Ulov ribe u gospodarskom ribolovu iznosi 29.102 tone i obavlja se na 34.000 km², pa je u odnosu prema godini 2002. ulov povećan čak 49,24%. Uz povećanje ukupnog ulova povećan je i broj gospodarskih ribara te broj ribarskih plovila. Broj ribara koji obavljaju ribolov za vlastitu potrošnju bez prava prodaje, odnosno ribari koji obavljaju mali ribolov u godini 2003. iznosi 13.500. Proizvodnja ribe i ribljih proizvoda u 2003. godini iznosi 19.000 tona, od čega 62% otpada na konzerviranu ribu.

Irena Jahutka, dipl. ing., Ante Mišura, dipl. ing., mr. sc. Zlatko Homen, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva, Ul. grada Vukovara 78, Zagreb, tel.: 01/6106-865; fax: 01/6106-558; e-mail: irena.jahutka@mps.hr

Uvoz i izvoz ribe i ribljih proizvoda povećava se u desetogodišnjem razdoblju. Vrijednost izvoza stalno nadmašuje vrijednost uvoza iako je odnos izvoza i uvoza količinski mnogo veći na strani uvoza.

Jedna od mjera potpore jesu i novčani poticaji koji se isplaćuju po proizvedenoj i prodanoj količini pa je u godini 2003. isplaćeno 68.266.489,79 kuna, odnosno 4,86 % više nego u godini 2002.

Ključne riječi: slatkovodno ribarstvo, morsko ribarstvo, uvoz i izvoz, novčani poticaji

UVOD

Za sve kategorije ribarstva u Republici Hrvatskoj propisana je obvezna dostava podataka, osim za rekreacijsko–športski ribolov na moru. Već nekoliko godina Uprava ribarstva unutar resornog ministarstva raspolaže relevantnim podacima o uzgoju slatkovodne ribe, dok su podaci o uzgoju morske ribe i drugih morskih organizama zahvaljujući obveznoj dostavi podataka ove godine sakupljeni i obrađeni unutar te uprave. Osim toga, u specijalizirani *software* za unos, obradu i pohranjivanje podataka tijekom godine 2003. uneseni su iz očevidnika o gospodarskom ribolovu svi podaci o ulovu i ribolovnom naporu, pa tako prvi put na jednome mjestu postoje podaci o gospodarskom ribolovu na moru. U gospodarskom i rekreacijsko–športskom ribolovu na slatkim vodama obvezna je dostava podataka od 2004. godine. Podaci o broju rekreacijsko–športskih ribolovaca na slatkim vodama sakupljeni su od nadležnog Saveza.

Budući da je ovdje riječ o prirodnim obnovljivim resursima mora i voda koje imaju posebnu važnost za Republiku Hrvatsku, potrebno je pravilno gospodarenje. Jedan od glavnih preduvjeta za pravilno gospodarenje jesu točni i relevantni podaci na temelju kojih se mogu donositi pravilne odluke i mjere.

Pošto su stvoreni preduvjeti, odnosno provedene su zakonske i podzakonske izmjene kako bi dostava podataka o ribarstvu bila obvezna, plan je u budućnosti da se već postojeći *software* proširi na gospodarski ribolov na moru i na ostale segmente i morskog i slatkovodnog ribarstva. Uloga takvoga jedinstvenoga informacijskog sustava bila bi da se na jednome mjestu organiziraju informacije i prosljede zainteresiranim korisnicima za donošenje odluka, planiranje, istraživanje i razvoj ribarstva. Pod korisnicima se razumijevaju razne državne ustanove, znanstvene i stručne institucije, ribarska poduzeća, investitori, razni konzultanti te političari. Kao i većina informacijsko–komunikacijskih sustava i ovaj bi trebao svojom jednostavnošću i komunikacijskom snagom biti iznimno orijentiran na korisnika.

SLATKOVODNO RIBARSTVO

Uzgoj slatkovodne ribe

Proizvodnja slatkovodne ribe

U godini 2003. zabilježena je najmanja ostvarena proizvodnja od 1998. godine (Tablica 1). Smanjenje je zabilježeno i u ukupnoj proizvodnji toplovodnih i hladnovodnih vrsta slatkovodne ribe, a ono je uzrokovano velikim sušama tijekom ljetnog razdoblja.

U usporedbi s godinom 2002. proizvodnja je 2003. godine 7,73% manja (Jahutka i Homen, 2003), što znači da je ukupna proizvodnja slatko-

Tablica 1. Proizvodnja slatkovodne ribe po vrstama i kategorijama od godine 1994. do 2003. (t)

Table 1. Freshwater fish production by species and categories in the 1994–2003 period (t)

		1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.
Šaran Carp	mlad Juveniles	2.154	1.770	1.518	1.601	2.014	2.010	1.594	1.127	1.266	957
	konzum Adult	3.745	3.366	1.851	2.272	3.249	2.418	2.358	2.578	1.606	1.660
Amur White amur	mlad Juveniles	47	20	26	68	106	126	68	76	149	124
	konzum Adult	180	179	101	88	103	238	265	228	185	318,
Bijeli glavaš Silver carp	mlad Juveniles	2	2	0	19	39	26	11	61	17	17
	Konzum Adult	80	14	18	11	85	97	281	21	86	1
Sivi glavaš Bighead carp	mlad Juveniles	0	5	3	26	59	36	37	27	57	19
	Konzum Adult	106	17	48	26	128	119	72	226	301	414
Linjak Tench	Mlad Juveniles	0	0	5	15	28	12	2	2	3	1
	Konzum Adult	2	1	4	10	14	27	6	2	6	11
Som Wels catfish	Mlad Juveniles	28	25	14	24	23	60	20	7	22	18
	Konzum Adult	123	80	48	43	49	87	38	31	36	54

Ribarstvo, 62, 2004, (4), 143—164
I. Jahutka i sur.: Ribarstvo Republike Hrvatske

Smud Pike perch	Mlad Juveniles	5	2	1	2	1	2	1	2	1	1
	Konzum Adult	10	5	3	7	6	7	8	6	9	6
Štuka Pike	Mlad Juveniles	0	0	2	4	17	25	2	1	2	0
	Konzum Adult	0	3	2	3	8	35	19	11	11	2
Pastrva Rainbow trout	Mlad Juveniles	2	8	13	18	156	156	217	41	46	178
	Konzum Adult	331	346	53	309	474	474	945	1.039	1.620	1.222
Ostalo Other	Mlad Juveniles	47	26	21	5	3	1	52	24	17	50
	Konzum Adult	480	221	83	68	30	51	33	39	60	23
Ukupno Total	Mlad Juveniles	2.285	1.858	1.603	1.782	2.446	2.454	2.004	1.369	1.580	1.365
	Konzum Adult	5.057	4.232	2.211	2.837	4.145	3.553	4.025	4.181	3.921	3.711
Sveukupno / Total		7.342	6.090	3.814	4.619	6.591	6.007	6.029	5.550	5.501	5.076

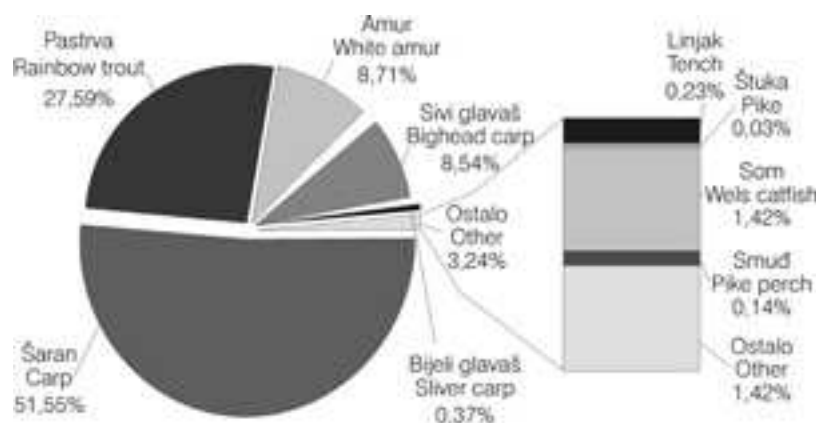
Izvor: Državni zavod za statistiku i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Central Bureau of Statistics and Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

vodne ribe iznosila 5.076 tona (3.676 tona toplivodnih vrsta i 1.400 tona hladnovodnih vrsta).

Iako je ukupna proizvodnja u odnosu prema prethodnim godinama smanjena, proizvodnja je sivoga glavaša, amura, linjaka i soma, kao i pastrvske mladi povećana. U promatranome desetogodišnjem razdoblju proizvodnja sivoga glavaša i amura najveća je upravo u promatranoj godini, dok je najveća proizvodnja pastrvske mladi, uopće, zabilježena te godine. U usporedbi s godinom 1994. proizvedeno je tek 44,36% šarana (Turk, 1996). Najviše je, u usporedbi s godinom 2002., smanjena proizvodnja bijeloga glavaša (82,52%) i štuke (84,62%).

Takoder, i u godini 2003. postupno se smanjuje udio proizvedenog šarana u ukupnoj proizvodnji slatkovodne ribe i ono iznosi 51,55%, a njegov udio u proizvodnji toplivodnih vrsta riba iznosi nešto više, odnosno 71,20% (Grafikon 1). Od ukupne proizvodnje slatkovodne ribe čiji su udjeli povećani u odnosu prema prethodnim godinama slijedi svojim udjelom pastrva s 27,59%, zatim biljožderne vrste (17,62%) te ostale vrste s 3,24%.

Grafikon 1. Struktura proizvodnje slatkovodne ribe u godini 2003.
 Graph 1. Freshwater fish production structure in the 2003 year

Izvor: Državni zavod za statistiku i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Central Bureau of Statistics and Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Površine uzgajališta slatkovodne ribe i prinos po jedinici površine

Površine

Ukupne i proizvodne površine u godini 2003. znatno su se smanjile i iz Tablice 2 razvidno je da su s obzirom na desetogodišnje promatrano razdoblje upravo u ovoj godini zabilježene najmanje površine. Ukupne površine u godini 2003. iznosile su 9.703,82 ha, a proizvodne površine 6.282,03 ha, što je u usporedbi s godinom 2002. smanjenje od 24,63%, a čak 44,97% u usporedbi s 1995. godinom, kada su zabilježene najveće proizvodne površine. Smanjene površina odnosi se na smanjenje površina za uzgoj toplvodnih vrsta riba, dok su površine za hladnovodni uzgoj gotovo nepromijenjene, odnosno i nešto veće nego prethodnih triju godina. Također se je smanjio i udio proizvodnih površina u ukupnim površinama pa kod toplvodnih uzgajališta ono iznosi 64,78%, a kod hladnovodnih uzgajališta 38,92%.

Iako su se površine na kojima se provodi uzgoj slatkovodne ribe smanjile u samoj strukturi proizvodnih površina (ukupnih proizvodnih površina toplvodnih i hladnovodnih uzgajališta), nije došlo do znatnih promjena u usporedbi s prethodnim godinama, što znači da su se smanjile površine svih kategorija uzgajališta. Ribnjaci za uzgoj konzumne ribe i u 2003. godini imaju najveći

Tablica 2. Proizvodne površine slatkovodnih ribnjaka od godine 1994. do 2003. (ha)

Table 2. Production area of the freshwater fish farms in the 1994–2003 period (ha)

Godina Year	mrjestilišta Hatcheries		rastilišta On-growing areas		mladičnjaci Juvenile rearing areas		matičnjaci Brood-stock areas		uzgajališta za konzumnju ribu Consumption size		zimovnici Over-wintering areas		Ukupno Total	
	Topl. uzg. Carp ponds	Hlad. uzg. Trout ponds	Topl. uzg. Carp ponds	Hlad. uzg. Trout ponds	Topl. uzg. Carp ponds	Hlad. uzg. Trout ponds	Topl. uzg. Carp ponds	Hlad. uzg. Trout ponds	Topl. uzg. Carp ponds	Hlad. uzg. Trout ponds	Topl. uzg. Carp ponds	Hlad. uzg. Trout ponds	Topl. uzg. Carp ponds	Hlad. uzg. Trout ponds
1994.	7,0	0,0	98	0,0	2,31	0,75	27,0	0,1	8,130	1,35	46,0	0,03	10,62	2,3
1995.	63	0,0	141	0,0	2,02	0,38	16,0	0,1	9,008	2,02	58,0	0,03	11,31	2,6
1996.	0,0	0,0	597	0,0	2,10	0,34	52,0	0,1	7,122	1,90	82,0	0,00	9,957	2,3
1997.	0,0	0,0	593	0,0	2,01	0,57	28,0	0,3	6,411	2,39	67,0	0,00	9,109	3,2
1998.	0,0	0,0	127	0,0	1,81	0,33	30,0	0,1	7,095	2,22	54,0	0,00	9,124	2,7
1999.	29	0,1	343	0,5	2,06	0,10	41,3	0,2	7,324	3,97	67,2	0,00	9,874	5,0
2000.	10	0,0	387	0,5	1,54	0,17	165	0,2	7,004	9,34	62,7	0,00	9,173	10
2001.	39	0,0	216	0,2	1,55	0,37	58,9	0,1	7,277	2,93	58,4	0,00	9,210	3,8
2002.	11	0,0	368	0,2	1,39	0,22	63,5	0,3	6,372	4,44	67,3	0,00	8,282	5,2
2003.	2,0	0,0	344	0,6	1,35	0,30	50,5	0,3	4,448	4,46	76,9	0,00	6,276	5,8

Izvor: Državni zavod za statistiku i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Central Bureau of Statistics and Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

udjel (70,89%), a slijede mladičnjaci (21,55%), rastilišta (5,50%), zimovnici (1,22%), matičnjaci (0,81%), te mrjestilišta s 0,03% (Grafikon 2).

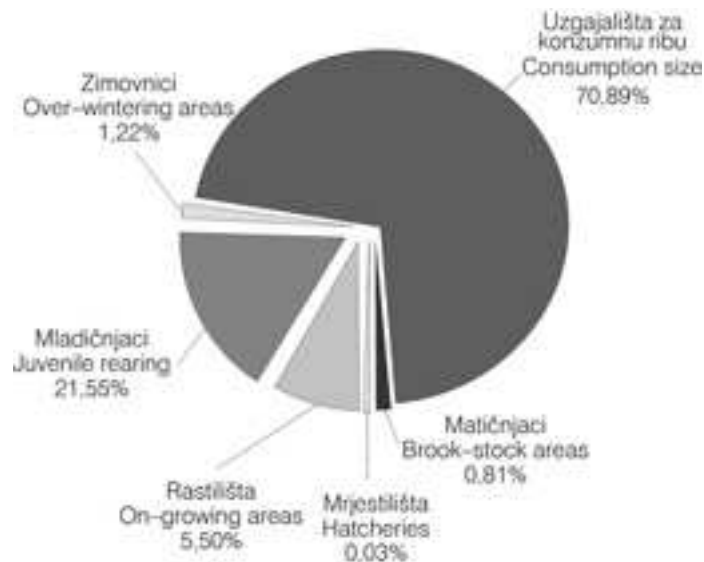
Prinos po jedinici površine

Pri proizvodnji toplovodnih vrsta riba tijekom godine 2003., kako je već prije navedeno, došlo je do smanjenja površina i proizvodnje, ali je prinos po jedinici površine nešto povećan, odnosno povećan je 26,46% u usporedbi s godinom 2002. te je najveći od 1999. godine (Tablica 3). Prinos po jedinici površine kod uzgoja hladnovodnih riba tijekom 2002. godine bio je najveći u desetogodišnjem razdoblju, no godine 2003. on se smanjio 23,89% s obzirom na 2002. godinu.

Potrošena hrana i sirovine

Hrana

Zbog smanjene proizvodnje i visokih temperatura tijekom ljetnog razdoblja, kada se smanjuje ili obustavlja hranidba riba, tijekom godine 2003. u uzgoju slatkovodne ribe potrošeno je 24,23%, manje hrane nego u godini 2002.,

Grafikon 2. Struktura proizvodnih površina slatkovodnih uzgajališta u godini 2003.

Graph 2. Freshwater fish production structure in the 2003 year

Izvor: Državni zavod za statistiku i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Central Bureau of Statistics and Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Tablica 3. Prinos slatkovodne ribe od godine 1994. do 2003.

Table 3. Freshwater fish yield in the 1994–2003 period

Godina Year	toplovodni uzgoj (kg/ha) Warm-water aquaculture (kg/ha)	hladnovodni uzgoj (t/ha) Cold-water aquaculture (t/ha)
1994.	659,98	144,78
1995.	507,12	136,15
1996.	376,42	27,62
1997.	471,18	99,39
1998.	653,44	233,33
1999.	544,56	125,00
2000.	530,53	111,41
2001.	523,11	281,25
2002.	463,00	314,93
2003.	585,50	239,71

Izvor: Državni zavod za statistiku i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Central Bureau of Statistics and Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Tablica 4. Potrošak hrane na slatkovodnim uzgajalištima od 1994. –2003. godine (t)
Table 4. Food at freshwater fish farms expended in the year 1994–2003 period (t)

Godina Year	Kukuruz Maize	Pšenica Wheat	Ječam i raž Barley and Rye	Krmna smjesa Mixture	Ostala hrana Other food	Ukupno Total
1994.	5.228,00	5.163,00	2.132,00	940,00	1.296,00	14.759,00
1995.	4.164,00	3.546,00	3.209,00	826,00	177,00	11.922,00
1996.	5.923,00	2.899,00	1.065,00	743,00	5.891,00	16.521,00
1997.	8.350,00	1.151,00	1.265,00	830,00	302,00	11.898,00
1998.	8.947,00	1.468,00	775,00	589,00	489,00	12.268,00
1999.	7.619,00	2.757,00	664,00	405,00	2.057,33	13.502,33
2000.	3.680,35	2.785,45	803,67	644,82	3.287,34	11.201,62
2001.	3.741,00	3.004,96	1.492,52	365,82	1.971,34	10.575,64
2002.	4.781,61	3.147,16	1.100,56	210,14	2.955,93	12.195,40
2003.	4.412,00	1.207,90	593,52	426,81	2.599,73	9.239,96

Izvor: Državni zavod za statistiku i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Central Bureau of Statistics and Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

odnosno potrošeno je ukupno 9.239,96 tona hrane (Tablica 4). Kukuruz u ukupnom potrošku hrane sudjeluje s 47,75%, zatim ostala hrana, koja obuhvaća koncentrirana krmiva–peletirana, lijekove, vitamine i razne dodatke prehrani, s 28,14%, pšenica s 13,07%, ječam i raž s 6,42% te krmna smjesa s 4,62%.

Hranidbeni koeficijent pri uzgoju toplivodnih vrsta riba iznosio je u 2003. godini 2,10 kg, a pri uzgoju hladnovodnih vrsta riba taj je koeficijent iznosio 1,10 kg. Što se tiče samoga potroška hrane po hektaru proizvodne površine, iz Tablice 5 razvidno je da je on nepromijenjen u usporedbi s prethodnom godinom, dok je hranidbeni koeficijent smanjen.

Sirovine (gnojiva, vapno)

Tijekom godine 2003. potrošeno je 5,75% više hrane nego tijekom 2002. godine, a i sam potrošak gnojiva po hektaru proizvodne površine najveći je u desetogodišnjem razdoblju (Tablica 6). Takav povećan potrošak gnojiva i vapna uvjetovan je i godine 2003. prisutnim nepovoljnim klimatskim uvjetima tijekom ljeta, kada je nužno povećati potrošak vapna da bi se voda dezinficirala i obogatila kisikom. Zbog toga je i u strukturi potroška sirovina najveći udio potroška vapna (82,22%), te ukupan potrošak gnojiva sa 17,78%.

Tablica 5. Potrošak hrane i gnojiva po ha površine i hranidbeni koeficijent od godine 1994. do 2003.

Table 5. Consumption of food and fertilizer per ha of surface and nutritive coefficient in the 1994–2003 period

Godina Year	Potrošak hrane kg/ha Consumption of food kg/ha	Hranidbeni koeficijent Nutritive coefficient	Potrošak gnojiva kg/ha Consumption of fertilizer kg/ha
1994.	1.389	2,0	172,28
1995.	1.054	2,0	146,73
1996.	1.659	4,3	128,72
1997.	1.306	2,6	203,13
1998.	1.344	1,9	179,58
1999.	1.367	2,2	262,98
2000.	1.220	1,9	217,65
2001.	1.140	1,8	180,59
2002.	1.471	2,2	253,85
2003.	1.471	1,8	354,19

Izvor: Državni zavod za statistiku i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Central Bureau of Statistics and Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Tablica 6. Potrošak gnojiva na slatkovodnim uzgajalištima od godine 1994. do 2003. (t)

Table 6. Fertilizers at freshwater fish farms in the 1994 — 2003 period (t)

Godina Year	Fosforna gnojiva Phosphorus fertilizers	Dušična gnojiva Nitrogen fertilizers	Vapno Lime	Ostala gnojiva Other fertilizers	Ukupno Total
1994.	3	66	1.682	79	1.830
1995.	0	37	1.517	106	1.660
1996.	0	15	1.260	7	1.282
1997.	0	102	1.531	218	1.851
1998.	0	42	1.350	247	1.639
1999.	89	109	2.279	210	2.687
2000.	50	158	1.676	166	1.999
2001.	17	84	1.332	475	1.891
2002.	48	16	1.509	579	2.104
2003.	77	84	1.829	235	2.225

Izvor: Državni zavod za statistiku i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Central Bureau of Statistics and Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Tablica 7. Broj gospodarskih i rekreacijsko-športskih ribolovaca od godine 1994. do 2003.

Table 7. The number of commercial and recreational-sports fisheries in the 1994–2003 period

Godina Year	Gospodarski ribari Commercial fisheries	Rekreacijsko-športski ribolovci Recreational — sports fisheries
1994.	498	30.411
1995.	1	37.289
1996.	1	38.630
1997.	1	43.223
1998.	23	85.699
1999.	24	53.116
2000.	24	57.221
2001.	17	57.781
2002.	15	56.210
2003.		

Izvor: Državni zavod za statistiku, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva i HŠRS

Source: Central Bureau of Statistics, Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries and HŠRS

Tablica 8. Ulov na otvorenim vodama od godine 1994. do 2003. (t)

Table 8. The catsh on open waters in the 1994 — 2003 period (t)

Godina / Year	Ulov / Catch
1994.	340
1995.	364
1996.	434
1997.	410
1998.	415
1999.	425
2000.	457
2001.	463
2002.	428
2003.	415

Izvor: Državni zavod za statistiku i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Central Bureau of Statistics and Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Gospodarski i rekreacijsko–športski ribolov

U ovom su poglavlju obrađeni podaci o rekreacijsko–športskom i gospodarskom ribolovu na slatkim vodama. Podaci se odnose na broj gospodarskih ribara i broj rekreacijsko–športskih ribiča te ulov na otvorenim vodama.

Broj rekreacijsko–športskih ribolovaca u godini 2003. smanjen je u usporedbi s prethodne tri godine, i to 6,17% u odnosu prema 2002. godini (Tablica 7). Broj gospodarskih ribara na slatkim vodama, u usporedbi s 2002. godinom, u 2003. je povećan.

Smanjenim brojem rekreacijsko–športskih ribolovaca smanjio se je i ulov na otvorenim vodama tijekom godine 2003., te je taj ulov smanjen 3,04% u odnosu prema 2002. godini, odnosno 10,37% u odnosu prema 2001. godini, kada je zabilježen najveći ulov u ovome desetogodišnjem razdoblju (Tablica 8).

MORSKO RIBARSTVO

Uzgoj morske ribe (marikultura)

Tijekom godine 2003. izdane su 93 povlastice za uzgoj morskih riba i školjaka, čime je ukupni broj izdanih povlastica upisanih u registar porastao na 146. Time su u registar upisani svi uzgajivači bijele ribe i svi uzgajivači tuna. Dio uzgajivača školjaka s područja Dubrovačko–neretvanske i Šibensko–kninske županije ostao je neregistriran zbog problema izdavanja koncesija za korištenje pomorskim dobrom.

Uzgoj bijele ribe stagnira (Tablica 9). Dosegnuta proizvodnja ne mijenja se već nekoliko godina, ponajprije zbog niskih cijena na tržištu i zaštitnih carinskih barijera EU–a, te visokih proizvodnih troškova. Izvozna kvota za

Tablica 9. Uzgoj riba i drugih morskih organizama od godine 1999. do 2003.
Table 9. Farmed fish and other marine organism in the 1994–2003 period

Godina Year	Lubin i orada (t) Seabass and seabream (t)	Dagnje (t) Mussel (t)	Kamenice (kom) Oysters (pieces)	Tune (t) Tuna (t)	Riblja mlad lubina i orade (komada) Fish fry of seabass and seabream (pieces)
1999.	1.760	1.100	900.000	672,17	3.350.000
2000.	2.500	1.200	1.000.000	1.200	4.500.000
2001.	2.500	2.000	1.000.000	2.500	4.600.000
2002.	2.500	2.400	1.000.000	3.971	4.900.000
2003.	2.510	2.800	800.000	4.679	5.500.000

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

lubina i komarču vrlo je niska. Uzgajivači preživljavaju zahvaljujući poticajima i povećanju potražnje na domaćem tržištu. Radi jačanja ove djelatnosti doneseni su program sufinanciranja proizvodnje putem povoljnih kredita, program sufinanciranja dijela osiguranja proizvodnje, program sufinanciranja uzgojno-selektijskog rada.

Uzgoj kamenica i dalje stagnira zahvaljujući nemogućnosti izvoza na tržište EU-a, dok se proizvodnja daganja u posljednjih nekoliko godina povećava. Iako je Komisija EU-a izvršila uvid i dostavila primjedbe, rješavanje uočenih problema teče izuzetno i neopravdano sporo, i u potpunosti je neizvjesno kada će se ova procedura završiti.

Pri proizvodnji tuna zabilježen je njezin konstantan rast u posljednjih pet godina, pa je povećanje te proizvodnje godine 2003. u odnosu prema godini 2002. iznosilo 17,82%. Uzgajivači tuna u godini 2003. prvi se put susreću s problemom pada cijena na japanskom tržištu, zbog povećane proizvodnje u drugim mediteranskim zemljama. Unatoč padu cijena na svjetskom tržištu, postoje zahtjevi za pokretanje novih farmi.

Gospodarski ribolov

Morsko ribarstvo Republike Hrvatske djeluje na 34.000 km² teritorijalnog mora Republike Hrvatske, a proglašenjem Zaštićene ekološko-ribolovne zone odlukom Sabora Republike Hrvatske od 3. listopada 2003., pod jurisdikcijom Republike Hrvatske od 3. listopada 2004. i dodatnih je 21.000 km². Proširenjem jurisdikcije na Jadranu iz ribolova u bivšim međunarodnim vodama isključit će se strane flote, a očekuje se veća eksploatacija od flote naše države.

Povećanje ulova morske ribe u 2003. godini u odnosu prema godini 2002. iznosi 49,24% i dostiže razinu ulova s početka devedesetih godina prošloga stoljeća, što se i vidi i u Tablici 10. Porast ulova plave ribe u 2003. povećan je 68% u odnosu prema 2002. godini. Jedan od najvažnijih razloga jest uvođenje poticaja za ulov male plave ribe od 0,35 kuna po kilogramu. Lov demezalne i ostalih vrsta riba na sličnoj je razini kao i proteklih godina. Ovakvi se ulovni trendovi očekuju i u budućnosti, tj. povećanje ulova male plave ribe koji bi zadovoljavao domaće potrebe za svježom ribom, potrebe riboprerađivačke industrije i uzgoja tunja, dok prilično iscrpljeni demerzalni resursi zahtijevaju poduzimanje mjera kojima bi se omogućilo njihovo obnavljanje.

Iz Tablice 11 vidimo da se broj gospodarskih ribara u proteklih 5 godina povećava oko 7–8% godišnje, osim u godini 2003., kad je povećanje bilo 15% u odnosu prema 2002. godini. Razlog takvog povećanja jest to što su ribari koji su obavljali mali ribolov otvorili sezonski obrt te obavljaju gospodarski ribolov samo u jednom dijelu godine, što prije nije bilo moguće.

Osim toga, i kod ribolovnih se plovila vidi povećanje njihova broja. Ono je u godini 2003. najveće i iznosi oko 16%, a razlozi su isti kao kod broja ribara,

Tablica 10. Ulov ribe i drugih morskih organizama od godine 1994. do 2003.
Table 10. Catch of fish and other marine organism in the 1994–2003 period

Godina Year	Ulov Catch		Ulov po kategorijama Catch by categories		
	Tona MT	Indeks Index	Plava riba Blue fish	Bijela riba White fish	Ostalo Other
1994.	16.56	64.26	9.395	5.090	2.075
1995.	15.36	59.62	8.524	4.974	1.866
1996.	17.34	67,32	11.322	4.189	1.836
1997.	16,03	62,22	10.071	3.901	2.054
1998.	21.91	78,92	15.659	4.101	2.155
1999.	18.87	73,24	15.020	2.498	1.348
2000.	20.97	75,52	17.072	2.365	1.534
2001.	17.59	63,36	13.572	2.567	1.455
2002.	19.50	70,22	14.500	3.200	1.800
2003.	29,10	104,8	24.369	3.556	1.177

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Tablica 11. Broj ribara u gospodarskom ribolovu od godine 1999. do 2003.
Table 11. Number of professional fisherman in the 1999–2003 period

Godina Year	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.
Gospodarskih ribara Professional fisherman	2.547	2.740	2.986	3.210	3.705

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Tablica 12. Broj ribarskih plovila od godine 1999. do 2003.
Table 12. Number of fishing boats in the 1999–2003 period

Godina Year	Brodovi Boats	Brodice Little boats	Ukupno Total
1999.	330	2.174	2.504
2000.	381	2.348	2.729
2001.	420	2.578	2.998
2002.	450	2.700	3.150
2003.	477	3.205	3.682

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

Tablica 13. Potencijalna plovila za ribolov u ekološko ribolovnoj zoni
Table 13. Potential boats for fishing in ecological zone

Vrsta plovila Type of boats	Više od 12 metara 140–200 kW Above 12 m 140–200 kW	Više od 16 metara 200–250 kW Above 16 m 200–250 kW	Više od 18 metara Iznad 250 kW Above 18 m Above 250 kW
koće Trawlers	196	60	63
plivarice Purse seiners	62	29	31
višenamjenska plovila Multipurpose boats	44	21	43

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water managment, Directorate of fisheries

Tablica 14. Broj malih ribara od godine 1999. do 2003.
Table 14. Number of small scale fisherman in the 1999–2003 period

Godina Year	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.
Malih ribara Small scale fisherman	9.240	11.323	12.230	14.200	13.500

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water managment, Directorate of fisheries

odnosno ribari koji su obavljali mali ribolov otvorili su sezonski obrt te obavljaju gospodarski ribolov samo u jednom dijelu godine, što prije nije bilo moguće (Tablica 12).

U godini 2003. ribolov na moru obavljale su 3.682 ribolovne jedinice. Valja napomenuti da je uglavnom riječ o malim ribolovnim jedinicama s ukupnom prosječnom tonažom od oko 15 GT, što je ujedno i znak nepovoljne strukture ribolovne flote. Trenutačno je stanje takvo da na ribolov u vanjske vode može izaći tek 549 plovila (Tablica 13). Pokrenutim Nacionalnim programom povećanja proizvodnje i potrošnje ribe u Republici Hrvatskoj, ovakvo se stanje planira promijeniti obnovom starih i izgradnjom 30 novih plovila. Na taj bi se način ribolovni napor preusmjerio iz unutarnjeg u vanjsko ribolovno more.

Mali ribolov

Mali je ribolov, kao dio ukupnoga morskog ribarstva, definiran kao ribolov za vlastitu potrošnju. Osnovna ideja pri ozakonjenju takvog ribolova bila je da se stanovnicima uzobalja osigura mogućnost ulova ribe, ali bez prava prodaje.

Osim novčane naknade, ovoj kategoriji ribolova strogo su ograničeni količina i vrste ribolovnih alata koje se u njemu smiju rabiti. Postaje očito da ova ograničenja nisu umanjila interes ljudi da se uključe u tu kategoriju ribolova. Tako je u godini 2002. premašen broj od 14.000, dok je primjerice 1996. bilo »samo« oko 5.000 malih ribara, a u godini 2003. njihov je broj bio oko 13.500 (Tablica 14). Ovakvim povećanjem broja sudionika u malom ribolovu povećava se broj ribara u ukupnom ribarstvu, a time se povećava i ukupni pritisak na raspoložive bioresurse. Procijenjeni ulov malih ribara jest oko 6.000 tona godišnje, što nije beznačajna stavka u ukupnom ribolovu na moru.

Prerada ribe i drugih morskih organizama

Ukupna proizvodnja ribljih preradevina u Republici Hrvatskoj iznosila je u 2003. godini 19.000 tona i na istoj je razini kao i godine 2002. (Tablica 15). Oko 62% proizvodnje otpada na konzerviranu ribu.

Riboprerađivačka industrija i dalje se temelji na konzerviranoj maloj plavoj ribi, i to uglavnom srdeli, iako se primjećuje tendencija povećanja proizvodnog asortimana posebno inćuna. Pritom valja istaknuti da je u kategoriji ostalih ribljih proizvoda proizvodnja u odnosu prema godini 2002. čak deset puta veća zahvaljujući proširenom asortimanu koji se sada proširuje i na ostale vrste riba i školjkaša.

Tablica 15. Prerada ribe i drugih morskih proizvoda od godine 1999. do 2003. (t)

Table 15. Processing of fish and other marine organism in the 1999–2003 period (t)

Godina Year	Soljena riba Salted fish	Smrznuta riba (fileti i ost.) Frozen fish (filett and other)	Konzervirana riba Canned fish	Ostali riblji proizvodi (marinade, salate i ost.) Other fish product (marinade, sallad and other)	Ukupno Total
1999.	350	250	14.000	120	14.720
2000.	1.881	470	14.500	60	16.911
2001.	2.500	850	15.500	110	18.960
2002.	2.800	1.500	14.000	120	18.420
2003.	2.900	3.200	11.700	1.200	19.000

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water managment, Directorate of fisheries

Tablica 16. Uvoz i izvoz riba i ribljih proizvoda od godine 1994. do 2003.
Table 16. Import and export of fish and fish products in the 1994–2003 period

Godina Year	Uvoz Import		Izvoz Export	
	MT	USD	MT	USD
1994.	8.980	18.953.572	20.795	50.779.941
1995.	10.636	23.275.548	16.381	45.538.835
1996.	13.107	28.100.922	17.133	49.595.522
1997.	13.455	30.270.894	24.758	60.604.952
1998.	12.875	29.930.756	19.112	43.374.795
1999.	14.560	28.567.309	17.700	35.059.348
2000.	25.532	33.098.275	18.247	43.977.357
2001.	37.955	46.476.956	10.322	46.777.494
2002.	56.292	75.860.460	22.365	79.869.814
2003.	57.315	82.741.215	22.687	114.881.084

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water management

UVOZ I IZVOZ RIBE I RIBLJIH PROIZVODA

U Tablici 16 prikazano je kretanje uvoza i izvoza riba i ribljih proizvoda u posljednjih 10 godina.

Količina i vrijednost uvezene ribe i ribljih proizvoda u promatranom se razdoblju povećava. Najznačajniji razlog tomu jest uvoz haringe za potrebe uzgoja tuna čiji se je uzgoj i u tom razdoblju povećao tako da je trend rasta uvoza bio sličan rastu uzgoja tune. Najviše se ribe i ribljih proizvoda uvozi iz Španjolske, Italije i Argentine.

Osim toga, i količina i vrijednost izvoza u promatranom razdoblju rastu. Najznačajniji su proizvodi svježa riba (ulovljena i uzgojena), te riblje preradevine (konzervirana riba i soljena riba). Važno je napomenuti da vrijednost izvoza stalno nadmašuje vrijednost uvoza, iako je odnos izvezene i uvezene količine mnogo veći na strani uvoza. Razlog tomu jest to što se izvoze vredniji proizvodi, a najviše se uvozi manje vrijedan proizvod kao što je haringa koja se višestruko valorizira s obzirom na izvoz uzgojene tune. Najznačajnije zemlje u koje se izvozi jesu Italija, Češka, te Bosna i Hercegovina.

DRŽAVNA POTPORA U RIBARSTVU

Novim Zakonom o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu regulirano je nekoliko načina potpore, a to su model poticanja proizvodnje, model kapitalnih ulaganja i potpora osiguranju proizvodnje (Jahutka i sur., 2004). Od ostalih vrsta pomoći tu je pravo na uporabu plavog dizela, te za gospodarski ribolov na moru — otkup povlastica za gospodarski ribolov. Tijekom godine 2003., u ribarstvu je najveći iznos isplaćen preko modela poticanja proizvodnje, dok ostale oblike potpore čine simbolički novčani iznosi.

Model poticanja proizvodnje

Sukladno Zakonu o novčanim poticajima u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (»Narodne novine«, br. 87/02, 117/03 i 82/04), te podzakonskim propisima koji su doneseni na temelju narečenog Zakona, tijekom 2003. godine isplata novčanih poticaja u ribarstvu obavljala se je preko modela poticanja proizvodnje, i to za deset različitih kategorija poticaja. Modelom poticanja proizvodnje isplaćuju se poticaji za: uzgoj slatkovodne ribe I. skupine (šaran, amur, tolstolobik), uzgoj slatkovodne ribe II. skupine (linjak, pastrva, smud, som i štuka), uzgoj autohtonih vrsta bijele morske ribe na kopnu i otocima (komarča, lubin, pic i zubatac), uzgoj školjaka (dagnje i kamenice), proizvodnju mladi autohtonih vrsta bijele morske ribe (mlad komarče, lubina, pica i zubatca iz mrijesta domaćih autohtonih matičnih stokova do mase 20 g/kom.), ulov male plave ribe (srdela, inćun i papalina) i proizvodnju ribljih proizvoda od domaćeg ulova male plave ribe i od domaćeg uzgoja slatkovodne i autohtonih vrsta bijele morske ribe na kopnu i otocima (Jahutka i sur., 2003). U ovom su modelu predviđeni iznosi poticaja po kilogramu te minimalne poticane količine. Osim toga, veći iznosi poticaja, oko 30% od iznosa za konvencionalnu proizvodnju, isplaćuju se u slučaju ekološke proizvodnje.

U Tablici 17 prikazani su isplaćeni iznosi u ribarstvu preko modela poticanja proizvodnje te je razvidan rast isplaćenih novčanih sredstava, tako da je, u odnosu prema godini 2002., promatrane godine isplaćen 4,86% veći iznos, odnosno 59,71% veći iznos od onoga isplaćenog godine 1997..

Iz Grafikona 3 razvidno je da su najveći novčani iznosi od 26,50% isplaćeni za prije navedenu preradu ribe na otocima i preradu ribe na kopnu — 18,83% ukupnoga isplaćenog iznosa. I kod prerade na kopnu i prerade na otocima najveći udio ima proizvodnja konzervi s udjelom od 78,73% na otocima i kod prerade na kopnu — 48,56%. Od ostalih ribljih proizvoda slijedi soljena riba (udio prerade na otocima — 7,25% i prerade na kopnu — 36,69%) te smrznuta očišćena morska riba s prosječno oko 10% i kod prerade na otocima i na kopnu. Sve druge kategorije u ovim vrstama poticaja zastupljene su s malim postotkom.

S obzirom na poticaje za preradu ribe na kopnu, nešto je manji udio u ukupnim isplaćenim poticajima za uzgoj autohtonih vrsta bijele morske ribe na otocima — 18,54%. Na ulov male plave ribe potrošeno je 12,17% isplaćenih

Tablica 17. Isplaćeni novčani poticaji u ribarstvu od godine 1997. do 2003. (kn)
Table 17. Financial incentives payed out for fishery in the 1997–2003 period (kn)

Godina Year	Isplaćeno novčanih poticaja Financial incentives payed
1997.	42.744.147,00
1998.	45.281.036,00
1999.	52.101.022,00
2000.	61.817.526,89
2001.	65.235.441,33
2002.	65.100.872,50
2003.	68.266.489,79

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva
Source: Ministry of agriculture, forestry and water managment

novčanih poticaja u ribarstvu, unutar čega je za poticanje ulova srdele potrošeno 79,28%. Poticanje ulova inćuna u dijelu poticaja za ulov male plave ribe sudjelovalo je tijekom godine 2003. u prosječnom iznosu s 19,50%, ali u II. i III. tromjesečju taj je udio bio dosta veći od prosjeka cijele godine i iznosio je u II. tromjesečju 38,44% i III. tromjesečju 31,04%. U iznosu od 12,17% za poticanje ulova, iznos isplaćenih poticaja za ulov papaline prosječno je bio tek 1,23%.

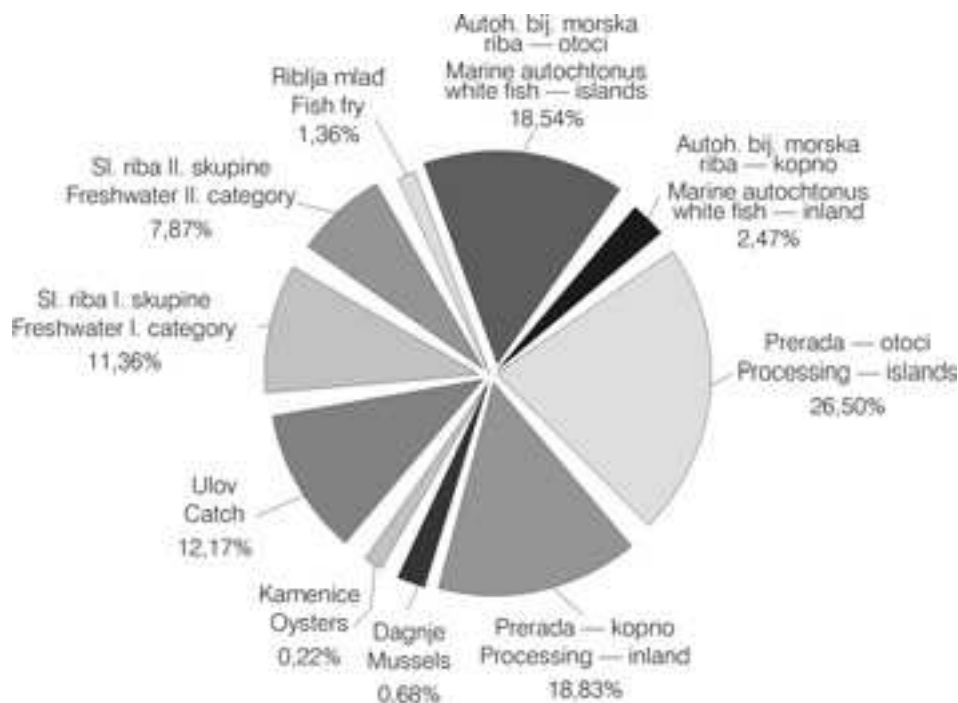
Unutar poticaja u ribarstvu za uzgoj slatkovodne ribe I. skupine izdvojeno je 11,36%. Za proizvedenog i prodanog šarana unutar navedenoga postotnog iznosa otpada čak 67,56%, tolstolobika 21,36% i amura 11,08%.

Za uzgoj slatkovodne ribe II. skupine isplaćeno je 7,87% ukupnih raspoloživih sredstava za novčane poticaje. Budući da je proizvodnja pastrva najznačajnija među vrstama slatkovodne ribe u II. skupini, i iznos je isplaćenih poticaja za pastrve unutar ove kategorije najveći i postotno iznosi 94,62%, dok novčani poticaji za soma iznose tek 3,93%, a postotni udjeli za proizvodnju smuda (0,75%), linjaka (0,56%) i štuke (0,14%) mogu se smatrati gotovo neznatnima.

Udio isplaćenih iznosa za uzgoj autohtonih vrsta bijele morske ribe na kopnu je 2,47%, a za uzgoj riblje mladi 1,36%. Najmanje novčanih sredstava isplaćeno se za uzgoj školjaka, skupno, za dagnje i kamenice udio je skromnih 0,90%.

Model kapitalnih ulaganja

Navedenim je Zakonom definiran i model kapitalnih ulaganja, koji podrazumijeva dodjelu nepovratnih sredstava za kapitalne investicije. Pravilnikom koji regulira ovu problematiku određeno je da se investicijska potpora, vezano uz

Grafikon 3. Struktura isplaćenih novčanih poticaja u ribarstvu u godini 2003.

Graph 3. Financial incentives paid out for fishery structure in the 2003 year

Izvor: Državni zavod za statistiku i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava ribarstva

Source: Central Bureau of Statistics and Ministry of agriculture, forestry and water management, Directorate of fisheries

ribarstvo, odobrava za izgradnju i opremanje objekata za akvakulturu, nabavu ribarskih plovila te za novu opremu i mehanizaciju u ribarstvu i izgradnju i opremanje objekata za čuvanje i preradu ribe. Udio investicijske potpore može iznositi do 25% od ukupne vrijednosti iskorištenoga kredita, ali ne više od 20% od ukupne vrijednosti investicije.

U godini 2003. preko tog modela potpore u ribarstvu isplaćen je iznos od 997.964,42 kune nepovratnih sredstava. Od toga iznosa 11,39% (113.710,69 kuna) isplaćeno je za kapitalna ulaganja u akvakulturi, dok je preostali iznos od 884.253,73 kune isplaćen za korisnike koji obavljaju gospodarski ribolov na moru, i to uglavnom za kupnju broda i opreme.

Potpora osiguranju proizvodnje

Ministarstvo je donijelo Pravilnik o ostvarivanju prava na potporu osiguranja od mogućih proizvodnih šteta u poljoprivredi, ribarstvu i u šumarstvu. Na temelju Zakona i Pravilnika Ministarstvo sudjeluje u pokriću troška premije osiguranja te svaki osiguranik, po pojedinoj polici osiguranja, ima pravo na pokriće 25% troška ukupne premije osiguranja, odnosno premije po skupnoj polici osiguranja, pri čemu nije važan rizik za koji je sklopljena policia osiguranja. Maksimalni iznos potpore za osiguranje proizvodnje u tijeku jedne godine, po pojedinoj pravnoj ili fizičkoj osobi, kada je ona osiguranik, iznosi 500.000,00 kuna.

U godini 2003. isplaćeno je za pokriće troška premije osiguranja u ribarstvu ukupno 958.132,59 kuna, od čega je 18,06%, odnosno 173.056,84 kuna isplaćeno za slatkovodnu akvakulturu, a za morsku akvakulturu 785.075,75 kuna.

Otkup povlastica za koćarski ribolov

Otkup povlastica tijekom godine 2003. proveden je sukladno Pravilniku o načinu korištenja sredstvima ostvarenima od naknada za obavljanje ribolova na moru, a odnosio se je na sve vlasnike povlastica za koćarenje koji obavljaju tu vrstu ribolova u ribolovnim zonama A, E, F i G (unutarnje ribolovno more). Cilj otkupa jest smanjenje ribolovnog napora u priobalnom ribolovnom moru.

Tijekom godine 2003. isplaćeno je 225.000,00 kuna, pri čemu su otkupljene tri povlastice za koćarski ribolov.

ZAKLJUČAK

Jedan od glavnih preduvjeta za pravilno gospodarenje jesu točni i relevantni podaci na temelju kojih se mogu donositi pravilne odluke i mjere. Zbog toga razloga Uprava ribarstva ustrojava jedinstveni informacijski sustav kojemu je svrha ujedinjavanje podataka o svim kategorijama ribarstva.

Ostvarena proizvodnja u slatkovodnoj akvakulturi u 2003. godini smanjena je u odnosu prema prethodnim godinama, a tomu su glavni razlog nepovoljne klimatske prilike tijekom ljetnog perioda. Kod marikulture tijekom godine 2003. zabilježena je stagnacija proizvodnje, osim u uzgoju dagnji i tuna. Ulov ribe i drugih morskih organizama u gospodarskom ribolovu na moru u godini 2003. znatno je povećan u usporedbi s godinom 2002., a razlog je uvođenje novčanih poticaja za ulov male plave ribe. Kod uvoza i izvoza riba i ribljih proizvoda nastavlja se trend negativne količinske bilance, dok je vrijednosna bilanca i dalje pozitivna. Tijekom godine 2003. i dalje je za model poticanja proizvodnje isplaćeno najviše novčanih sredstava unutar novčanih potpora i pomoći u ribarstvu. Ostali oblici potpore i pomoći još nisu dovoljno razvijeni.

Summary

CROATIAN FISHERY IN 2003 YEAR

I. Jahutka, A. Mišura, Z. Homen

This work deals with the analysis and sublimation of all the relevant informations regarding fisheries in Republic of Croatia. This means that there were processed data about freshwater fisheries (farming of freshwater fish and other aquatic organisms, commercial and sports fisheries), marine fisheries (mariculture, commercial fisheries, small-scale fisheries and processing of fish products), import and export of fish and fish products as well as the financial subventions regarding fisheries. The farming of freshwater fish in 2003 is marked by the decrease of production comparing to the past 5 years. Carp is furthermore the most dominant fish species in freshwater fish farming, but it's percentage is decreasing, and the percentage of the trout is increasing over the years. In addition to the decrease of production, the areas of production are decreasing as well, and now they are the smallest in the past decade — 6,281.97 ha. In 2003 the amount of used food is also decreased, but the amount of used fertilizers and lime is increased, that means it is the biggest in the past decade. This is caused by the bad climate conditions during the summer.

Marine fisheries farming (mariculture) in 2003 is in a slightly better position then the freshwater fish farming. The production of white fish species, which was reached before few years, is not changing — 2,510 tons, also the farming of oysters is stagnating, but in the past few years the farming of mussels and tuna fish is increasing. The total marine fish catch is 29,102 tons and it is performed over 34,000 km², comparing to the 2002 it is increased by almost 49.24%. Additional to the increase of the total catch the number of commercial fishermen and fishing vessels is also increased. The number of fisherman which fish for their own consumption without the right to sell fish, that means the small-scale fishermen in 2003 is 13,500. The production of fish and fish products in 2003 is 19,000 tons, and the 62 % of it is canned fish.

The import and export of fish and fish products is increasing over the last decade. The value of export is constantly overcoming the value of import, although the balance of export and import in amount is much bigger in the case of import.

Ministry of agriculture, forestry and water managment, Directorate of fisheries, Ulica grada Vukovara 78, Zagreb; tel: 01/6106-665, fax: 01/6106-558; e-mail: irena.jahutka@mps.hr.

As one of the support measures, financial state subventions are payed according to the produced and sold amount, and in 2003 the state subventions were 68,266,489.79 kunas, which is 4.86 % more comparing to the 2002.

Key words: freshwater fisheries, marine fisheries, import and export, financial subventions

LITERATURA

1. *Jahutka, I., Mišura, A., Homen, Z., Lucević, A.* (2003): Novčani poticaji u akvakulturi. Zbornik sa 38. Znanstvenog skupa hrvatskih agronoma, Opatija, 19. –21. veljače 2003., 445 — 448.
2. *Jahutka, I., Homen, Z.* (2003): Hrvatsko slatkovodno ribarstvo u 2001. i 2002. godini. *Ribarstvo* 61, (3), 121–134.
3. *Jahutka, I., Mišura, A., Homen, Z.* (2004): Državna potpora u ribarstvu. *Ribarstvo* 62, (2), 71–77.
4. *Turk, M.* (1996): Hrvatsko slatkovodno ribarstvo u godini 1995. *Ribarstvo* 54, (3), 115— 129.

Primljeno: 12. 10. 2004.
Prihvaćeno: 16. 11. 2004.